

THE USE OF VALENCE OF SYRIAN STUDENTS LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

(YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN
DURUM EKLI TAMLAYICILARI KULLANIMI)¹

Metin DEMİRCİ²
Mehmet Fatih DİNÇASLAN³

ABSTRACT

In this study, we have focused on Verb-Complement relationship (Valence) which is one of the difficulties they experience in learning Turkish as a foreign language learners. The purpose of the study, such as the case for the use of what is wrong in the relationship with the state adds name attached complement of verbs that are determined to avoid the mistakes made in this direction and to make efforts in order to fix it, to make recommendations about what should be done to achieve lasting learning. The study is a qualitative study and descriptive analysis technique is used to analyze the data. Research, Kahramanmaraş Sutcu Imam University Turkish Education Application and Research Center was conducted through working group consisting of twenty Syrian students studying at B1 level. The first case study that needs to complement the text accompanying the study material and use of verbs have been identified which are more common than the other verbs. Various sentences composed of mixed questions about the detected and examples of these acts has been applied to the working group. Implementation of the results of the data obtained in the student movement has been detected, such as what they did wrong, to avoid the mistakes made in this direction and the work towards improving. Finally, control test was applied to working group whether they achieved permanent learning of valence. Thus, competence and incompetence of the trainees in the use valence were determined.

Keywords: Turkish As A Foreign Language, Syrian Students, Valence, level of B1.

ÖZET

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin öğrenmede güçlük çektikleri konulardan biri olan Fiil-Tamlayıcı ilişkisi (Valenz) üzerinde durulmuştur. Çalışmanın amacı, durum ekli tamlayıcıların fiillerle münasebetinde ad durum eklerinin kullanımına yönelik ne gibi yanlışlar yapıldığının tespit edilerek bu doğrultuda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak çalışmalar yapmak, kalıcı öğrenmeyi sağlamak için yapılması gerekenlerle ilgili önerilerde bulunmaktadır. Çalışma nitel bir çalışma olup verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın materyalini Gazi Üniversitesi tarafından hazırlanan “Yabancılar İçin Türkçe B1 Orta Düzey” adlı ders kitabı ve konuyla ilgili uygulama örnekleri oluşturmaktadır. Araştırma, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 seviyesinde eğitim gören yirmi Suriyeli öğrenciden oluşan çalışma grubu üzerinden yürütülmüştür. Çalışmada öncelikle çalışma materyalindeki metinlerden durum ekli tamlayıcıya ihtiyaç duyan ve kullanımı diğer fiillere göre daha yaygın olan fiiller tespit edilmiştir. Tespit edilen bu fiillerle ilgili karma sorulardan oluşan çeşitli cümleler ve örnekler çalışma grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin ne gibi yanlışlar yaptıkları tespit edilmiş, bu doğrultuda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak çalışmalar yapılmıştır. Son olarak durum ekli tamlayıcıların kalıcı öğreniminin sağlanıp sağlanmadığı ile ilgili olarak çalışma grubuna kontrol testi uygulanmıştır. Böylelikle kursiyerlerin durum ekli tamlayıcıları kullanmadaki yeterlilikleri/yetersizlikleri saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı Dil Olarak Türkçe, Suriyeli Öğrenciler, Valenz, B1 Seviyesi

¹ Bu çalışma 13-14 Mayıs 2016 tarihlerinde Adıyaman Üniversitesi tarafından düzenlenen “1. Uluslararası Gerçek ve Umut Arasında Suriyeli Mülteciler Sempozyumu’nda” sunulan aynı başlıklı sözlü bildirinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, e-posta: mtndmrci@mynet.com

³ MEB, Öğretmen, Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğü, e-posta: mfdincaslan@hotmail.com

SUMMARY

Introduction

Today, as it was in the past in Turkish as a foreign language teaching and learning in a number of difficulties are experienced. One of the difficulties in the relationship between the verb-complement (Valence) to teach in the name of the context of the situation adds areas Turkish in the literature regarding the name case adds in teaching as a foreign language, Ozkan (1992), Akdogan (1993) Öz (2002), Güven (2007), Yıldırım (2011) as researchers at the graduate level as well as a variety of work they have done as Melanlıoğlu (2012), Yılmaz and Temiz (2015) there are articles that are made of such researchers. This study adds to the name of the binding element of the case has focused in part on the relationship verb has generally focused on the situation adds name errors identified in the teaching and learning of. This study contributes to the areas in order to ensure, rinse from previous studies on the subject superficially different as previously elaborated on this point. This Work; introduction, theoretical explanations, studies on the subject, methodology, findings, comments, results and consists of seven parts, including the recommendations section.

Purpose

In this study, students learn Turkish as a foreign language Syrian situation adds to the sense of function and be able to state the exact areas of inserts / correctly identify the name 'ability to learn and is intended to make proposals. The purpose of the study, state what is wrong, such as for the use of the name situation adds to the occasion with the accompanying complement the actions were identified that do to prevent mistakes in this direction and to make efforts in order to fix it, make suggestions about what needs to be done to ensure learning.

Method

In this study, a qualitative research method was used for document analysis techniques. In this context, to reach findings and examined the application documents have applied in writing on behalf of the students identified and tabulated data has been obtained from the application in this direction and descriptive analysis of these data was performed.

Samples

The sample of the study, which is determined using a random sampling method constitutes twenty Syrian students studying at B1 level in Kahramanmaraş Sütçü Imam University Turkish Education Application and Research Center. Easy accessibility and participation in the selection of the sample group was based on the desire to work.

Materiel

Material of the study constitute prepared by Gazi University "Turkish for Foreigners Intermediate B1" practices related to the textbook and subject.

Findings and Comments

Status of the relationship with the accompanying complement the actions carried out in the name of state adds application for the use of data is as follows:

- I. Applications → 14% failure rate
- II. Applications → 65% failure rate
- III. Applications → 40% failure rate
- IV. Applications → 12.5% failure rate
- V. Applications → 53% failure rate
- VI. Applications → 56% failure rate

Syrian students who learn Turkish as a foreign language is sufficient to use valence; In terms of skills it was found to be inadequate.

Conclusion and Recommendations

A number of errors in the use of valence Syrians who learn Turkish as a foreign language students they do, this error instead of verb name status annex should be used in complement to use another name status annex, act valence is used unnecessarily in the identifier, name status annex requiring verb complement in the name case used the inserts, inserts the name of the verb complement in the famous case of error, such as incorrect use and according to consonant harmony has reached the conclusion that occur. The reasons of mistake as the students in their native language structures in the target language to Turkish transportation in phonology field, semantic and not the lack of syntactic space, minds are not fully developed in the students a dictionary or do not have the vocabulary sufficient students, verb - subordinative unable to internalize the complement relations front on verb for reasons such as lack of sufficient data can be sorted. The main language of the Ministry of Education for students with Turkish Board of Education President of the eyes in the field of experts prepared Turkish as well as in the curriculum of Turkish training programs for foreigners as experts in the field to reference preparation in a central structure or "European Languages Teaching Common Framework Programme and the European Language Portfolio "foreigners who applied and developed within the framework currently being developed and should be reorganized according to modern approaches to Turkish education program.

GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde geçmişte olduğu gibi günümüzde de birtakım güçlükler yaşanmaktadır. Bu güçlüklerden biri de fiil-tamlayıcı ilişkisi (valenz) bağlamında ad durum eklerinin kullanım alanlarının öğretilmesidir. Günümüzde bu ve bunun gibi konuların öğretilmesine yönelik yeni yaklaşımlar geliştirilmektedir. Bu yaklaşımlarda özellikle bireysel farklılıkların gözetilmesinden, öğrencinin psikolojik ve sosyolojik durumundan, hazır bulunuşluk düzeyinin, motivasyonunun ve gönüllülük algısının tespitinin yapılmasından ve bu yönde dil öğretimi etkinliklerinin gerçekleştirilmesinden söz edilmektedir (Demirci, 2015:342). Bu çalışmada da öncelikli olarak bu yaklaşım dâhilinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyeli öğrencilerin durumlarının tespitine yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Nitekim Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerle ilgili olarak Demirci (2015) şu şekilde bir durum tespiti yapmaktadır:

“... kendi vatanlarından kendi istekleri dışında, mücbir haller dolayısıyla doğup büyüdüğü toprakları, ana dilinin kendine sunmuş olduğu cömert bir şekilde anlatma-anlama imkânını bulduğu ata yurdunu bırakarak Türkiye’ye gelmiş veya gelmek zorunda kalmış; evini barkını, malını mülkünü, makam ve mevkisini, görev ve statüsünü, belki ailesini ve sülalesini veya sülalesinden birçok kişiyi ki kimini gazi, kimini şehit olarak geride bırakmış; geleceği adına karar verme yetkisi ellerinden alınmış, geleceğine karamsar bakan; kendi yöneticisine küsmüş, kızmış, karşısında cephe almış; iç savaş yorgunu, bedenen yaralı, ruhen yaralı, ilgiye sevgiye muhtaç; bazen kapı kapı dolaşıp istemek zorunda kalan, istemeye utanan, madden yoksul düşmüş; eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalarak esnaf esnaf iş arayan, sigortası, iş güvencesi olmayan; dil bilmediği için nereye, nasıl müracaat edip nasıl sonuç alacağını, ne tür bir tepkiyle karşılaşacağını bilmeyen; mülteci mi, sığınmacı mı, misafir mi, kalıcı birer Türk vatandaşı mı oldukları henüz tam tanımlanmamış; Müslüman kardeşinden zulüm görmüş birer Müslüman; dışarıdan gelecek tehlikelere siper olması için kurulan ordusunun kendi milletinin sinesine hayasızca, pervasızca daha da kötüsü çoluk çocuk, kadın-erkek, yaşlı-genç gözetmeden toplarını, tüfeklerini doğrulttuğu bir ülkeden; kendisini neyin beklediğini tam olarak bilemeden, kendisine kardeşçe açılan, güvenli liman olarak gördüğü, ne zamana kadar kalacağını kestiremediği, müşfik bir anne, merhamet sahibi bir baba gibi gördüğü Türkiye kucığına bir nebze huzur bulma ümidiyle koşan kişiler...” (Demirci, 2015: 341)

Hedef kitlenin özelliklerinin bilinmesi, doğru analiz edilerek tanımlanması ve hedef kitleye yönelik olarak yöntem ve uygulamaların yapılması (Güzel, 1987: 9) adına durum tespiti yapılmış, hedef kitlenin içinde bulunduğu bu durum dil öğretimi güçleştirici bir unsur olarak değerlendirilmiş ve çalışmanın seyri bu yönde belirlenmiştir.

Çalışma girişi, kuramsal açıklamalar, konuyla ilgili yapılan çalışmalar, yöntem, bulgular- yorumlar, sonuç ve öneriler bölümleri olmak üzere yedi kısımdan oluşmaktadır.

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

Türkçede, sözdizimsel bir yapının çekirdeğini oluşturan ana unsur fiildir. Fiil, sentaktik ve semantik bağımlılıkları düzenleyen ve aynı zamanda bağlı unsurlar arasındaki ilişkiyi belirleyen temel ögedir. Yardımcı ögeler (nesne, tümleç) ise yapı ve anlam bakımından fiile bağlı olup tamlayıcı işlevdedir. Fiil tamlayıcısı görevindeki bu ögelerin ad durum eklerini alarak fiile anlamsal değer yüklemesi ve fiilin anlamını çeşitli yönlerden tamamlaması ise valenz (valence) terimi ile açıklanmaktadır (Vardar, 2002:30).

Valenz, tamlayıcı unsurların hal eki alarak fiile anlamsal değer katması ya da fiille tamlayıcı öge(ler) arasındaki ilişkinin sağlanması durumudur. Fiillerin anlamını tamamlayan bu terime Türkçede, değerlik (TDK), fiil rejimi (Korkmaz, 1995:226), fiil tamlayıcıları (Kahraman, 1996:1; Karahan, 1997:212), fiilin istem durumu (Uğurlu, 2001:198), birleşim değeri (Vardar, 2002:46), fiil unsurları, durum belirleyicileri (Uzun, 2004:168), bağlamsal çekim/yapısal çekim ekleri (Erdem, 2011:84) gibi değişik adlar verildiği tespit edilmiştir.

Bu çalışmada ise çalışma grubunun yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerden oluşması nedeniyle kursiyerlerin durum eklerinin işlevlerini anlamlandırabilmesi ve durum eklerinin kullanım alanlarını tam/doğru olarak öğrenebilmesi amacıyla “durum ekli tamlayıcı” terimi tercih edilmiştir. Böylelikle durum eklerinin adlarla adlar, adlarla edatlar arasındaki irtibatı sağlayan fonksiyonlarının yanı sıra cümlede adlarla fiiller arasındaki münasebeti sağlamadaki rolü de kursiyerlere kavratılarak tam, doğru ve kalıcı öğrenmenin sağlanması amaçlanmıştır.

Türkçede durum (hâl), fiile doğrudan bağlanarak fiili ilgilendiren tamlayıcıların bağlanma veya ilgi sırasında içinde buldukları durum şeklinde tanımlanır. Bağlanma sırasında bazen eksiz, çoğu zaman da eklerin yardımıyla durum çekimi gerçekleştirilir (Buran, 1996: 296).

Başka bir ifadeyle “Fiillerin hal şekilleri bir nesnenin bir hareketi yaparken nasıl hareket ettiğini, bir hareketin nasıl yapıldığını veya olduğunu gösterirler” (Ergin, 1980:137).

Korkmaz, bu ekler için durum gösterme ekleri tanımlamasını yaparak bu eklerin cümlede adlar ile fiiller arasındaki geçici anlam bağlarını kurmak üzere adların girdiği durumları karşılayan ekler olduğunu ifade etmektedir (Korkmaz, 2014:112).

Hâl ekleri ve ismin hâlleri Eski Türkçeden günümüz Türkçesine kadar alanla ilgili başat gramer kitaplarında farklı sayılarda ve farklı adlandırmalarla sınıflandırılmıştır:

Annemarie Von Gabain, ismin hâllerini, “belirsiz hâl, ilgi, yaklaşma, yükleme, bulunma, ayrılma, vasıta, eşitlik ve yön hâli” şeklinde dokuz başlık altında incelemektedir (Gabain, (1988:178-186).

Faruk Kadri Timurtaş, ismin hâllerini yalın hâlden başka “genitiv, dativ, akuzativ, lokativ, ablativ, ekvativ, direktiv, instrümental ekleri” şeklinde değerlendirmektedir (Timurtaş,1994:68-75).

Janos Eckmann, Çağatay Türkçesinde dokuz hâl eki olduğunu ve bunların “yalın, genitiv, dativ, akkuzativ, lokativ, ablativ, ekvativ, instrümental ve direktiv ekleri” olduğunu belirtmektedir (Eckmann, 1996:119-121).

Tahsin Banguoğlu, ismin hâllerini “iççekim ve dışçekim hâlleri olmak üzere ikiye ayırmış ve “iççekim” terimiyle “kim, kimi, kime, kimde, kimden, kimin” hâlleri; “dışçekim” terimiyle de “kimle, kimce, kimli, kimsiz” hâlleri şeklinde kategorize etmiştir (Banguoğlu, 1998:326-33).

Haydar Ediskun, isimlerin cümle içinde görevlerine ve genel olarak fiillerle ilgilerine göre yalın hâlde bulduklarını ya da +I, +A, +DA, +DAn çekim eklerinden birini aldıklarını ifade etmiş (Ediskun,1990:110-113); Mehmet Kaya Bilgegil de “yalın, +I, +A, +DA, +DAn” olmak üzere ismin hâllerini beş tane olarak kategorize etmiştir (Bilgegil, 1984:125).

Muharrem Ergin, asıl çekim eki olarak kabul ettiği hâl eklerini “nominatif (yalın hâli), genitif (ilgi hâli), akkuzatif (yapma hâli), datif (yaklaşma hâli), lokatif (bulunma hâli), ablatif (uzaklaşma hâli), instrümental (vasıta hâli), ekvativ (eşitlik hâli), direktif (yön gösterme hâli) şeklinde sınıflandırmıştır (Ergin, 1980: 227-229).

Zeynep Korkmaz, Türkçenin tarihi devrelerinde eşitlik, yön gösterme ve vasıta hâllerinin özel hâl ekleri ile karşılandığını, bunların dışında yalın, yükleme, ilgi, bulunma, yönelme, çıkma hâllerinin de bulunduğunu ifade etmektedir (Korkmaz, 2014:282-285).

Tüm bu verilerden hareketle ismin hâlleri ve hâl ekleri konusunda gerek terminolojide gerek hâl eklerini kategorize etmede bir birliktelik sağlanmış değildir. Bu çalışmada ise uluslararası terimlere karşılık gelecek şekilde Türkçe terminolojiyi kullananlardan Muharrem Ergin’in tasnifi tercih edilmiştir. Bunlar yalın (nominatif) hâl, ilgi hâli (genitif), belirtme hâli (akkuzatif), yönelme hâli (datif), bulunma hâli (lokativ), çıkma hâli (ablatif), vasıta hâli (instrümental), eşitlik hâli (ekvativ) ve yön gösterme hâli(direktif) durumlarıdır (Ergin, 1980: 227-229).

KONUyla İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Türkçenin yabancı dil olarak öğren(t)iminde ad durum ekleri ile ilgili olarak literatürde, Özkan (1992), Akdoğan (1993), Öz (2002), Güven (2007), Yıldırım (2011) gibi araştırmacıların yüksek lisans düzeyinde yapmış oldukları çeşitli çalışmaların yanı sıra Melanlıoğlu (2012), Yılmaz ve Temiz (2015) gibi araştırmacıların yapmış oldukları makaleler bulunmaktadır. Bu çalışmalarda ad durum eklerinin bağlayıcı unsur olarak fiille ilişkisi üzerinde kısmen durulmuş, genel olarak ad durum eklerinin öğretimi ve öğreniminde tespit edilen hatalar üzerinde durulmuştur.

Özkan (1992),yabancıların Türkçeyi öğrenmeleri sırasında yaptıkları isim hâl ekleri yanlışları ile ilgili olarak tespitlerde bulunmuş buna paralel olarak bu konunun verilmiş yöntemi, üzerinde durulması gereken noktalarla ilgili olarak değerlendirmelerde bulunmuştur.

Akdoğan (1993), yabancıların Türkçe öğreniminde ad durumu ve ad durum eklerinin çekimi hususunda öğrencilerin sıklıkla yaptıkları hataları tespit etmiş ve bu hataların nedenlerini sıralayarak önerilerde bulunmuştur.

Öz (2002), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ad durum eklerinin öğretimine ilişkin olarak eğitimbilimsel bir izlençe önerisi sunmaktadır. İzlencede, “adların alacağı durum eklerinin eylemin etkisiyle belirlendiği” bilgisinin bu eklerin öğretiminde uygulandığında durum eklerinin kullanımında yapılan yanlışlıkların en aza indiğini vurgulamaktadır.

Güven (2007), Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin ad durum eklerinden en çok hangisinde yanlış yaptıklarını, bu yanlışların nelerden kaynaklandığını tespit etmiş ve ad durum eklerinin öğretiminin nasıl olması gerektiğiyle ilgili olarak önerilerde bulunmuştur.

Yıldırım (2011), “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin genel olarak Türkçe dil bilgisi ve bunun içerisinde ad durum ekleri ile ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap bulmaya çalıştığı çalışmada görüşme tekniği kullanarak tespitlerde bulunmuş ve bu doğrultuda ders kitabı hazırlayan uzmanlara, Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten uzmanlara ve kurumlara çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Melanlıoğlu (2012), yabancılara Türkçe öğreten öğretmenlerin hâl eklerinin öğretimi esnasında yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmenlerin görüş ve deneyimlerini tespit etmek amacıyla, görüşme tekniği kullanarak, tespitlerde bulunmuş ve bu doğrultuda önerilerde bulunmuştur.

Yılmaz ve Temiz (2015), Türkçenin yabancı bir dil olarak öğretilmesi aşamasında ortaya çıkan isim hâl ekleri sorununa değinerek sorunun nedenleri ile ilgili tespitlerde bulunmuşlar ve soruna örnek etkinliklerle çözüm önerileri getirmişlerdir.

Konuyla ilgili yapılan çalışmalara ait elde edilen verilerden hareketle bu çalışmalarda, genel olarak ad durum eklerinin öğret(n)iminde tespit edilen hususlar üzerinde durulduğu, ad durum eklerinin bağlayıcı unsur olarak fiille ilişkisi üzerinde yeterince durulmadığı saptanmıştır. Bu saptamadan hareketle alana katkı sağlamak adına, konuyla ilgili yapılan önceki çalışmalardan farklı olarak daha önce üzerinde yüzeysel olarak durulan bu husus detaylandırılmıştır.

YÖNTEM

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyalleri kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011:187). Bu kapsamda bulgulara ulaşma ve tespitlerde bulunma adına öğrenciler üzerinde yazılı olarak uygulanan uygulama dokümanları incelenmiş aynı zamanda görüşme tekniği uygulanarak öğrencilerin konu hakkındaki düşünceleri tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada elde edilen verilerin betimsel analizi yapılmıştır. “Betimsel analiz, nitel araştırmada elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak amacıyla yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011:224). Bu doğrultuda uygulamalardan elde edilen veriler tablolandırılmış ve bu verilerin betimsel analizleri yapılmıştır. Uygulama dokümanlarının hazırlanmasında ise uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uygulama dokümanlarının geçerlik düzeylerinin belirlenmesi adına aynı şartları taşıyan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 düzeyinde

öğrenim gören farklı bir grup üzerinde bu uygulamalar test-tekrar test yöntemiyle test edilmiş ve geçerlik yönünden yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak bu çalışma nitel bir çalışma olup aynı zamanda durum saptaması yapmaya yönelik betimleyici bir çalışmadır. Başka bir ifadeyle nitel ve nicel yaklaşımlardan yararlanılarak yapılan bu çalışma uygulamalı bir alan çalışmasıdır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin durum eklerinin işlevlerini anlamlandırabilmeleri ve durum eklerinin kullanım alanlarını tam/doğru olarak öğrenebilmeleri adına tespitlerde ve önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı, durum ekli tamlayıcıların fiillerle münasebetinde ad durum eklerinin kullanımına yönelik ne gibi yanlışlar yapıldığının tespit edilerek bu doğrultuda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak çalışmalar yapmak, kalıcı öğrenmeyi sağlamak için yapılması gerekenlerle ilgili önerilerde bulunmaktır.

Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışmada durum ekli tamlayıcıların adlarla fiiller arasındaki münasebeti sağlamadaki fonksiyonu üzerinde durulacağından ilgi hâli (genitif) kapsam dışında tutulmuştur. Nitekim ilgi hâli (genitif), eklendiği bir ad ile başka bir ad arasında sahiplik, ilgi bağı kurma durumudur. İlgi hâlinin öteki durum eklerinden ayrılan tarafı, adı fiile bağlayan bir ek olmamasıdır (Korkmaz, 2014:283). Ayrıca, çalışmanın materyalini oluşturan “Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 (Orta Düzey)” kitabında yer alan okuma metinlerinde durum ekli tamlayıcıya ihtiyaç duyan basit-türemiş fiillerden eşitlik hâli (ekvatif) ve yön gösterme hâli (direktif) eklerini alabilen fiillerin ve bu fiillerle ilgili kullanımların yeterli düzeyde olmamasından dolayı bu ekler de çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş olan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 seviyesinde eğitim gören yirmi Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubunun seçiminde kolay ulaşılabilirlik ve çalışmaya katılma isteği esas alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada öncelikle “Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 (Orta Düzey)” kitabında yer alan okuma metinlerinden durum ekli tamlayıcıya ihtiyaç duyan fiiller tespit edilmiştir. Toplamda 327 cümlede durum ekli tamlayıcıyla kullanılan 192 fiil saptanmış; bu fiillerden 62 tanesi birleşik fiil olduğu için bu fiiller kapsam dışında tutulmuştur. Ardından geriye kalan 130 tane fiil ve bu fiillerin ihtiyaç duydukları durum ekleri listelenmiştir. Listelenen bu fiillerden durum eklerinin tamamını alabilen ve yaygın olarak kullanılan 30 fiilin varlığı saptanmıştır. Bunlar: “aç-, aktar-, al-, ara-, as-, bekle-, bırak-, çağır-, çık-, de-, düşün-, getir-, götür-, iste-, kaldır-, koy-, oku-, sağla-, seç-, sev-, sor-, söyle-, sun-, taşı-, topla-, ver-, yak-, yap-, yay-, yaz-” fiilleridir. Bu fiillerle ilgili karma sorulardan oluşan çeşitli cümleler ve örnekler çalışma grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin ne gibi yanlışlar yaptıkları tespit edilmiş, bu doğrultuda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında B1 düzeyi için oluşturulan durum ekleri alabilen fiillerin listesi kursiyerlere başvuru kaynağı olarak verilmiş, okuma metinlerinde geçen

durum ekli fiillerle ilgili olarak kavram haritası hazırlanmış, görüşme tekniği uygulanarak öğrencilerin konu hakkındaki düşünceleri tespit edilmiş, soru-cevap tekniği uygulanmış, cümle oluşturma, ekleri fiillerle ilişkilendirme, eğitsel gramer oyunları gibi çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Son olarak B1 kurunun sonunda durum ekli tamlayıcıların kalıcı öğreniminin sağlanıp sağlanmadığı ile ilgili olarak çalışma grubuna kontrol testi uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

BULGULAR ve YORUMLAR

Nitel ve nicel yaklaşımların kullanıldığı uygulamalı bir alan çalışması olan bu çalışmada kursiyerlere farklı uygulamalar yapılmıştır. Bu uygulamalar şu şekildedir: Kursiyerlerin teorik anlamda konu ile ilgili bilgilerini ölçme adına “Hâl (Durum) Eklerinin Çekimlenmesi (I.Uygulama)” ile “Fiil-Tamlayıcı İlişkisi Kuran Durum Eklerini İlgili Cümle ile Eşleştirme (IV.Uygulama)” uygulamaları yapılmıştır.

Beceri yönünden yeterliliklerini tespit etme adına da “Fiil Tamlayıcılarındaki Durum Eklerini Belirleme(II.Uygulama)”, “Fiil “Tamlayıcılarında Durum Eklerini Kullanarak Cümle Tamamlama (III.Uygulama)”, “Durum Eklerini Kullanarak Cümle Oluşturma (V.Uygulama)” ve “Görsellerden Hareketle Görsellerle İlgili Soruları Cevaplama(VI.Uygulama)” uygulamaları yapılmıştır.

1. Uygulama: Hâl (Durum) Eklerinin Çekimlenmesi

Bu uygulamada ilk olarak çalışma grubunun hazır bulunuşluk düzeylerini belirleme adına ünlü-ünlü, ünlü-ünsüz ve ünsüz-ünsüz uyumlarına bağlı olarak kelimelere hâl (durum) eklerinin getirilmesi, çalışma grubuna yazılı olarak yaptırılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur:

Tablo 1.

Hâl (Durum) Eklerinin Çekimlenmesi ile İlgili Tespitler

Tespit Edilen Hatalar	Hataların Nedeni/Nedenleri	Kursiyer Öğrenciler (N=20)	
		f	%
uçaka →	Ünsüz yumuşaması kuralına uyulmaması	2	10
uçakı →	Ünsüz yumuşaması kuralına uyulmaması	1	5
müzedâ →	Ünlü uyumu kuralına uyulmaması	2	5
uçakda →	Ünsüz benzeşmesi kuralına uyulmaması	1	5
müzende →	“n” yardımcı ünsüzünün fazladan kullanılması	1	5
müzeni →	Kaynaştırma ünsüzünün yanlış kullanılması	1	5
müzenden →	“n” yardımcı ünsüzünün fazladan kullanılması	1	5
müzeiyle → uçakıla → uçayyla →	Vasıta durum ekinin ile→ (y)la / (y)le yanlış yazılması Vasıta durum ekinin ile→ (y)la / (y)le yanlış yazılması Vasıta durum ekinin ile→ (y)la / (y)le yanlış yazılması	5	25

(N= Öğrenci Sayısı; f = Frekans)

Tablo 1. İncelendiğinde kursiyerlerin toplamda 14 hata yaptıkları, oransal olarak da en fazla hatanın vasıta durum ekinde yapıldığı görülmektedir. Hata nedenlerine bakıldığında, hataların “Ses Olayları” konusu ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Genel anlamda ise kursiyerlerin fiilden bağımsız olarak verilen kelimelerde hâl (durum) eklerini doğru kullanabildikleri tespit edilmiştir.

Çalışma grubunun hazır bulunuşluk seviyelerinin tespiti ile ilgili yapılan uygulamada hataların en aza indirilmesi ve hazır bulunuşluk seviyelerinin artırılması adına kursiyerlerin “Ses Olayları” konusundaki eksikliklerinin giderilmesine yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Çalışmanın bundan sonraki aşamasında durum ekli tamlayıcıların fiillerle münasebetinde, kursiyerler tarafından kullanılan ad durum eklerinin kullanım şekillerine yönelik tespitler yapmak üzere kursiyerlere 5adet daha uygulama yapılmıştır.

2. Uygulama: Fiil Tamlayıcılarındaki Durum Eklerini Belirleme

“Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B1 (Orta Düzey)” kitabında yer alan okuma metinlerinden durum ekli tamlayıcıya ihtiyaç duyan fiillerden durum eklerinin tamamını alabilen “aç-, aktar-, al-, ara-, as-, bekle-, bırak-, çağır-, çık-, de-, düşün-, getir-, götür-, iste-, kaldır-, koy-, oku-, sağla-, seç-, sev-, sor-, söyle-, sun-, taşı-, topla-, ver-, yak-, yap-, yay-, yaz-” otuz fiil kullanılarak otuz cümle oluşturulmuş ve bağlamdan hareketle bu fiillerin tamlayıcılarına getirilebilecek durum eklerinin tespit edilmesi kursiyerlerden istenmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 2.

Fiil Tamlayıcılarındaki Durum Eklerini Belirleme Uygulaması

Doğru Cevap Sayıları (30 soru)	Kursiyer Öğrenciler (N=20)	
	f	%
5 -10	8	40
10-15	5	25
15-20	2	10
20-25	5	25

Tablo 2. incelendiğinde kursiyerlerin %65’inin 30 sorudan 15 soruya doğru cevap veremediği dolayısıyla kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun bu konuda yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Bu uygulamada sorulara verilen cevaplar analiz edildiğinde ise en fazla yanlış yapılan sorular ve bu sorulara verilen cevaplar şu şekildedir:

1. “*Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu topraklar___ yayıldı.*” cümlesini kursiyerlerin % 80’i yanlış cevaplamıştır. Sorulara yanlış cevap veren öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

“*Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu toprakları yayıldı*” (f:8),

“*Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu topraklarda yayıldı.*” (f:3),

“*Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu topraklara yayıldı.*” (f:3),

“*Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu toprakların / topraklarla yayıldı.*”
(f:1).

Kursiyerlerin bu soruya verdikleri yanlış cevaplar analiz edildiğinde, kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken çıkma/ayırılma durum ekinin yerine belirtme durum ekini getirdikleri; bazı kursiyerlerin de bu ekin yerine yönelme, bulunma ve vasıta durum eklerini getirdikleri saptanmıştır.

2. “*Kağıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kağıt___ bıraktı.*” cümlesini kursiyerlerin % 80’i yanlış cevaplamıştır. Sorulara yanlış cevap veren öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

“*Kağıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kağıtı/kağıdı bıraktı.*” (f:9),

“*Kağıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kağıtta/da bıraktı.*” (f:4),

“*Kağıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kağıtla bıraktı.*” (f:2),

“*Kağıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kağıdını bıraktı.*” (f:1).

Kursiyerlerin bu soruya verdikleri yanlış cevaplar analiz edildiğinde, kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken yönelme ekinin yerine belirtme durum ekini getirdikleri; bazı kursiyerlerin de bu ekin yerine bulunma, vasıta ve belirtme durum eklerini getirdikleri saptanmıştır. Ayrıca belirtme ve bulunma durum eklerinin yazımlarında ses bilgisi kurallarına uymayan kursiyerler de bulunmaktadır.

3. “*Günümüzde ünlü olmak çok kolay hal___ geldi.*” cümlesini kursiyerlerin % 75’i yanlış cevaplamıştır. Sorulara yanlış cevap veren öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

“*Günümüzde ünlü olmak çok kolay halı/hali geldi.*” (f:9),

“*Günümüzde ünlü olmak çok kolay halde/halda geldi.*” (f:6)

Kursiyerlerin bu soruya verdikleri yanlış cevaplar analiz edildiğinde, kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken yönelme ekinin yerine belirtme durum ekini getirdikleri; bazı kursiyerlerin de bu ekin yerine bulunma durum ekini getirdikleri saptanmıştır. Ayrıca belirtme ve bulunma durum eklerinin yazımlarında ünlü uyumu kuralına uymayan kursiyerler de bulunmaktadır.

4. “*Okuma metinlerini elektronik kitap___ okuyalım.*” cümlesini kursiyerlerin %75’i yanlış cevaplamıştır. Sorulara yanlış cevap veren öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

“*Okuma metinlerini elektronik kitabı okuyalım.*” (f:12),

“*Okuma metinlerini elektronik kitapta okuyalım.*” (f:2),

“*Okuma metinlerini elektronik kitabını okuyalım.*” (f:1).

Kursiyerlerin bu soruya verdikleri yanlış cevaplar analiz edildiğinde, kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken çıkma/ayırılma durum ekinin yerine belirtme durum ekini getirdikleri saptanmıştır.

5. “*Kızını kucakladığı gibi hava ___ kaldırdı*” cümlesini kursiyerlerin % 75’i yanlış cevaplamıştır.

“*Kızını kucakladığı gibi havadan kaldırdı.*” (f:6),

“*Kızını kucakladığı gibi havada kaldırdı.*” (f:6),

“Kızını kucakladığı gibi hava ___ **kaldırdı.**” (f:1).

Bu cümleler analiz edildiğinde kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken yönelme durum ekinin yerine bulunma ve ayrılma durum eklerini getirdikleri saptanmıştır.

Sonuç olarak fiil tamlayıcılarındaki durum eklerini belirleme uygulamasındaki elde edilen bulgulardan hareketle kursiyerlerin en çok belirtme durum ekinin kullanımında yanlışlar yaptıkları tespit edilmiştir.

3. Uygulama:Fiil Tamlayıcılarında Durum Eklerini Kullanarak Cümle Tamamlama

Günlük konuşma dilinde sık kullanılan “ayrıl-, bekle-, bin-, çık-, dön-, gel-, gir-, git-, in-, kal, konuş-, oku-, otur-, sev-, topla-, uyan, yap-, yürü-” fiilleri kullanılarak anlamlı bir metin oluşturulmuş ve bu metinde toplamda yirmi cümlede kullanılan fiillerin tamlayıcılarına getirilebilecek durum eklerinin kursiyerler tarafından yazılması istenmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 3.

Metin İçerisinde Durum Eklerini Kullanarak Cümle Tamamlama

Doğru Cevap Sayıları (20 soru)	Kursiyer Öğrenciler (N=20)	
	f	%
5 -10	8	40
10-15	6	30
15-20	6	30

Tablo 3. incelendiğinde kursiyerlerin %60'ının 20 sorunun en az yarısını doğru olarak cevapladığı dolayısıyla kursiyerlerin yarısından fazlasının bu konuda yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu uygulamada sorulara verilen cevaplar analiz edildiğinde ise en fazla yanlış yapılan sorular ve bu sorulara verilen cevaplar şu şekildedir:

1. “*Otobüs durağı ___ yürüyorum.*” cümlesinde kursiyerlerin fiil tamlayıcısını, *durağıya* (f:5), *durağını* (f:3), *durağısı/durağının* (f:1) *yürüyorum.*” şeklinde tamamladıkları saptanmıştır. Bu cümlede yapılan yanlışlar değerlendirildiğinde ise kursiyerlerin çoğunun kaynaştırma ünsüzünü doğru kullanmadığı, bazı kursiyerlerin de yönelme durum ekinin yerine belirtme durum ekini kullandıkları anlaşılmaktadır.

2. “*Otobüs gelince otobüs ___ biniyorum.*” cümlesinde kursiyerlerin fiil tamlayıcısını, “*otobüste/ta* (f:11), *otobüsü* (f:3) *biniyorum*” şeklinde tamamladıkları saptanmıştır. Bu cümlede yapılan yanlışlar değerlendirildiğinde ise kursiyerlerin bazılarının belirtme durum ekini yönelme durum ekinin yerine kullandığı, çoğunun da yönelme durum ekinin yerine bulunma durum ekini kullandıkları anlaşılmaktadır.

3. “*Okulun önünde otobüs ___ iniyorum.*” cümlesinde kursiyerlerin fiil tamlayıcısını, “*otobüste/ta* (f:7), *otobüse* (f:2) *iniyorum.*” Şeklinde tamamladıkları

saptanmıştır. Bu cümlede yapılan yanlışlar değerlendirildiğinde ise kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken ayrılma/çıkma durum ekinin yerine bulunma durum ekini getirdikleri, bazılarının da yönelme durum ekini getirdiği tespit edilmiştir.

4.“*Otobüs durağında Doğukent otobüsü _____ bekliyorum.*”cümlesinde kursiyerlerin fiil tamlayıcısını, “*otobüsün (f:3), otobüsüye(f:2), otobüsünde (f:2), otobüsünün / otobüsüyü (f:1), bekliyorum.*” şeklinde tamamladıkları görülmektedir. Bu cümlede yapılan yanlışlar değerlendirildiğinde ise kursiyerlerin bazılarının belirtme durum ekini eksik bir şekilde yazdığı ya da ilgi eki ile karıştırdığı bazılarının da fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken belirtme durum ekinin yerine yönelme, bulunma durum eklerini getirdikleri görülmektedir.

5.“*Otobüsle tekrar yurt _____ dönüyorum.*”cümlesinde kursiyerlerin fiil tamlayıcısını, “*yurтта / yurtda (f:11), yurt (f:3)dönüyorum.*” Şeklinde tamamladıkları saptanmıştır. Bu cümlede yapılan yanlışlar değerlendirildiğinde ise kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken yönelme durum ekinin yerine bulunma durum ekini getirdikleri, bazılarının da fiil tamlayıcısını yalın hâlde kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı zamanda ünsüz benzeşmesine aykırı kullanımların olduğu da görülmektedir.

Tüm bu cümleler analiz edildiğinde ise kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcılarına getirilmesi gereken ekleri doğru kullanamadıkları ya da birbirinin yerine kullandıkları bunun yanı sıra kaynaştırma ünsüzlerini kullanmada da sıkıntı yaşadıkları görülmektedir.

4. Uygulama :Fiil -Tamlayıcı İlişkisi Kuran Durum Eklerini İlgili Cümle ile Eşleştirme

Bu uygulamada durum ekli tamlayıcılarla oluşturulan 6 farklı cümle ve bu cümlelerde kullanılan bağlayıcı unsurların ad durumlarıyla eşleştirilmeleri istenmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 4.

Fiil -Tamlayıcı İlişkisi Kuran Durum Eklerini İlgili Cümle ile Eşleştirme

Adın Hâlleri	Doğru Cevap Sayıları (6 Eşleştirme)	Kursiyer Öğrenciler (N=20) %
Yalın Durumu	20	100
Belirtme Durumu	16	80
Yönelme Durumu	17	85
Bulunma Durumu	19	95
Ayrılma Durumu	16	80
Vasıta Durumu	17	85

Tablo 4. incelendiğinde kursiyerlerin durum ekli tamlayıcılarla oluşturulan 6 farklı cümle ve bu cümlelerde kullanılan bağlayıcı unsurları ad durumlarıyla eşleştirebilmede genel anlamda başarılı oldukları görülmektedir.

Bu uygulamadan elde edilen verilerden hareketle kursiyerlerin teorik olarak konuya hakim oldukları; ancak diğer uygulamalarla bu uygulama

karşılaştırıldığında kursiyerlerin edindikleri teorik bilgiyi uygulama alanlarında kullanmada sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmaktadır.

5. Uygulama: Durum Eklerini Kullanarak Cümle Oluşturma

Bu uygulamada 5-6 sözcük birbirinden bağımsız olarak karışık bir şekilde dizilmiş olup bu sözcüklerden bir tanesi eksiz olarak verilmiştir. Eksiz olarak verilen sözcük tamlayıcı unsur olacak şekilde belirlenmiştir. Katılımcılardan bu sözcüklerin tamamını kullanarak anlamlı cümleler oluşturmaları istenmiştir. Böylelikle katılımcıların tamlayıcı unsur görevindeki sözcüklere getirdikleri durum ekleri ile ilgili tespitlerde bulunulmuştur. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

Tablo 5.
Durum Eklerini Kullanarak Cümle Oluşturma

Sorular	Yanlış Cevap Sayıları	Doğru Cevap Sayıları	Cevaplanamayan (Boş Bırakılan) Soru Sayısı
1. Cümle Oluşturma Sorusu	4	15	1
2. Cümle Oluşturma Sorusu	5	15	-
3. Cümle Oluşturma Sorusu	9	10	1
4. Cümle Oluşturma Sorusu	8	-	12
5. Cümle Oluşturma Sorusu	13	7	-

(Toplam Cevap Sayısı : 20x5=100)

Tablo 5. incelendiğinde toplamda 100 cevap gerektiren bu uygulamada, kursiyerlerin yanlış cevap sayıları ile boş bırakılan soru sayıları toplamının genel toplama oranı %53'tür. Sorulara verilen cevaplar analiz edildiğinde ise en fazla yanlış yapılan sorular ve bu sorulara verilen cevaplar şu şekildedir:

1. Cümle oluşturma sorularının beşincisinde, "üçüncü, öğrenciler, çıkmışlar, asansör, kata" sözcükleri verilmiş, kursiyerlerden bu sözcükleri kullanarak anlamlı cümle oluşturmaları istenmiştir. Soruya yanlış cevap veren öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

"Öğrenciler üçüncü kata **asansör** çıkmışlar." (f:4),

"Üçüncü kata öğrenciler **asansörden** çıkmışlar." (f:4),

"Öğrenciler **asansör** üçüncü kata çıkmışlar." (f:1),

"Öğrenciler **asansörle** üçüncü kataya çıkmışlar." (f:1),

"Öğrenciler asansör **vasıtasıyla** üçüncü katadan çıkmışlar." (f:1),

"Öğrencileri üçüncü kata **asansörle** çıkmışlar." (f:1),

"Üçüncü katada öğrenciler **asansörden** çıkmışlar" (f:1)

Kursiyerlerin verdikleri bu yanlış cevaplar analiz edildiğinde, kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken vasıta durum ekinin yerine ayrılma/çıkma durum ekini getirdikleri ya da hiçbir durum eki

kullanmayarak fiil tamlayıcısını yalın hâlde kullandıkları saptanmıştır. Aynı zamanda kursiyerlerin bazılarının fiil tamlayıcılarına getirilmesi gereken ekleri doğru yazamadıkları ya da birbirinin yerine kullandıkları da görülmektedir.

2. Cümle oluşturma sorularının dördüncüsünde, “uçurumlu, zirvesine, bir, patika, dağın, çıkıyorlar” sözcükleri verilmiş, kursiyerlerden bu sözcükleri kullanarak anlamlı cümle oluşturmaları istenmiştir. Soruya sadece 8 öğrenci cevap vermiştir. Verilen cevapların tamamı yanlış olup cevaplar şu şekildedir:

“Dağın zirvesine uçurumlu bir patikaya çıkıyorlar.” (f:3),

“Uçurumlu dağın zirvesine bir patikada çıkıyorlar.” (f:2),

“Dağın zirvesine uçurumlu bir patikayı çıkıyorlar.” (f:2),

“Bir dağın zirvesine uçurumlu patikayı çıkıyorlar.” (f:1)

Kursiyerlerin bu soruya cevap verememeleri ya da verilen cevapların tamamının yanlış olmasının nedeni/nedenleri olarak “uçurum, patika” gibi sözcüklerin kursiyerler tarafından anlamının bilinmemesi ve buna bağlı olarak kursiyerlerin bu sözcükleri cümle kurgusu içerisinde değerlendirememesi olabilir. Nitekim verilen cevaplar incelendiğinde cümle kurgusundaki bozukluklar dikkat çekmektedir.

6. Uygulama: Görsellerden Hareketle Görsellerle İlgili Soruları Cevaplama

Bu uygulamada “Hâl Ekleri” ile “Hal Piyasası” benzetim tekniğinden hareketle birbirleriyle ilişkilendirilmiş, sebze ve meyve haline ait bir görselden hareketle hazırlanmış sorulara kursiyerlerin cevap vermeleri istenmiştir. Soru köklerinde bulunan “ne/neler görüyorsun?, nerede/nerelerde üretilir?, nereden alırsın?, neye/nelere bakarsın? ve neyle/kiminle gidersin?” gibi durum ekli tamlayıcıyı bulmaya yönelik soru ifadeleri yer almaktadır. Kursiyerlerin bu ifadelerden hareketle görsellerle ilgili sorulara verdikleri cevaplarda durum ekli tamlayıcıları kullanma/kullanmama ile ilgili saptamalar şu şekildedir:

Tablo 6.

“Hal Piyasası” Görseli ile İlgili Sorulan Soruları Cevaplayabilme

Sorular	Yanlış Cevap Sayıları	Doğru Cevap Sayıları	Cevaplanamayan (Boş Bırakılan) Soru Sayısı
1. Soru	4	10	6
2. Soru	6	7	7
3. Soru	5	10	5
4. Soru	7	7	6
5. Soru	4	10	6

(Toplam Cevap Sayısı : 20x5=100)

Tablo 6. incelendiğinde toplamda 100 cevap gerektiren bu uygulamada, kursiyerlerin yanlış cevap sayıları ile boş bırakılan soru sayıları toplamının genel

toplama oranı %56'dır. Sorulara verilen cevaplar analiz edildiğinde ise en fazla yanlış yapılan sorular ve bu sorulara verilen cevaplar şu şekildedir:

1. Soru:(Sebze-meyve hali ile ilgili görselde **ne/neler** görüyorsunuz?)

“Sebze ve meyve halinde elma, patates, salatalık, maydonusu gördüm.” (f:1),

“Bu sebze ve meyve halinde domates, salatalık ve marulu görüyorum.” (f:1),

“İnsanlar, **o sepete meyve** görüyorum.” (f:1),

“Bu sebze ve meyve **renkler** gördüm.” (f:1).

Bu soruya verilen yanlış cevaplar değerlendirildiğinde ise yalın hâlde olması gereken fiil tamlayıcısının belirtme durum ekli olarak kullanıldığı, kursiyerlerin bazılarının da cümle kurgusunu yapamadıkları dolayısıyla anlamsız cümleler kurdukları tespit edilmiştir.

2. Soru: (Sebze ve meyveler **nerede/nerelerde** üretilir?)

“Sebze ve meyveler **köyden** üretilir.” (f:4),

“Sebze ve meyveler **insanlar yanında** üretilir.” (f:1),

“Sebze ve meyveler **sepetlerle** üretilir.” (f:1).

Yanlış olan bu cümleler değerlendirildiğinde kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken bulunma durum ekinin yerine ayrılma/çıkma durum ekini getirdikleri saptanmıştır.

3. Soru:(Sebze ve meyveleri **nereden** alırsın?)

“Sebze ve meyveleri **alışveriş merkezi** alırım.” (f:2),

“Sebze ve meyveleri **marketen** alırım.” (f:1),

“Sebze ve meyveleri **pazarda** alırım.” (f:1),

“Sebze ve meyveleri **yemeye ve yemek pişirmeye ve şerbet yapmaya** alırım.” (f:1).

Bu cümlelerdeki yanlışlıkların nedenlerine bakıldığında fiil tamlayıcısına getirilmesi gereken ayrılma/çıkma durum ekinin yerine belirtme, yönelme, bulunmadurum eklerinin getirilmesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

4.Soru: (Bir sebze ve meyve halinde **neye/nelere** bakarsın?)

“Bir sebze ve meyve halinde **taze** bakarım.” (f:1),

“Bir sebze ve meyve halinde **müz ve elma** bakarım.” (f:1),

“Bir sebze ve meyve halinde **taze sebze** bakarım.” (f:1),

“Bir sebze ve meyve halinde **üretmek ve taze sebze** bakarım.” (f:1),

“Bir sebze ve meyve halinde **dükkanında** bakarım.” (f:1),

“**Renk, ne zaman geldi, hangi ülke** geldi.” (f:1),

“Meyve ve sebze **fiyatlarına** bakarım.” (f:1).

En fazla yanlış cevabın verildiği bu soruda “bakmak” fiilinin etkisinin olduğu söylenebilir. Çünkü bu soruda “bakmak” fiili *bakışı bir şey üzerine çevirmek* anlamında anlaşılabilir gibi *gözetmek* anlamında da anlaşılabilir niteliktedir. Ancak soru ifadesinde bulunan **neye/nelere bakmak (-e bakmak)** *bakışı bir şey üzerine çevirmek* anlamındadır. Sonuç olarak kursiyerlerin fiillerin anlamlarına da vakıf olmaları gerekmektedir. Nitekim yanlış olan bu cümlelerde bu durum göze çarpmaktadır. Bu cümlelerde kursiyerler genel olarak “bakmak” fiilini *gözetmek* anlamında değerlendirmiş ve soruyu bu yönde cevaplamışlardır.

5.Soru: (Sebze-meyve haline **neyle/kiminle** gidersin?)

“Sebze-meyve haline **insanlar** giderim.” (f:1),

“**Babam ve annem** gideriz.” (f:1),

“**Ben arkadaşım** gideriz.” (f:1),

“**Ben ve babam ve abim** gideriz.” (f:1).

Bu soru kökünde verilen **neyle/kiminle** ifadeleri *eylemin kim ile birlikte gerçekleştirildiğinin belirtilmesi* manasında anlaşılabilir. Kaldı ki bu soruyu kursiyerler birliktelik anlamında (*eylemin kim ile birlikte gerçekleştirildiğinin belirtilmesi*) değerlendirerek bu yönde cevap vermişlerdir. Verilen yanlış cevaplar değerlendirildiğinde bu durum daha da netlik kazanmaktadır. Nitekim kursiyerlerin vasıta durum ekini kullanmadan “birliktelik” manası vermeye çalıştıkları ve bundan dolayı cevaplarda yanlışlıklar yaptıkları görülmektedir.

Sonuç olarak soyut bir nitelik taşıyan hâl eklerinin öğret(n)iminde somutlaştırmalardan da yararlanması gerektiği düşüncesinden hareketle yapılan bu uygulamadaki yanlış cümleler analiz edildiğinde kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcılarına getirilmesi gereken ekleri doğru kullanamadıkları ya da birbirinin yerine kullandıkları bunun yanı sıra sözcük bilgilerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Değerlendirme

Durum ekli tamlayıcıların fiillerle münasebetinde ad durum eklerinin kullanımına yönelik olarak gerçekleştirilen uygulamalara ait veriler şu şekildedir:

I.Uygulama Başarısızlık Oranı→ % 14

II.Uygulama Başarısızlık Oranı→ % 65

III.Uygulama Başarısızlık Oranı → % 40

IV.Uygulama Başarısızlık Oranı → % 12,5

V.Uygulama Başarısızlık Oranı → % 53

VI.Uygulama Başarısızlık Oranı → % 56

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin durum ekli tamlayıcıları kullanmada,I. ve IV. uygulama oranlarından hareketle teorik olarak % 86,75’inin yeterli olduğu; beceri yönünden ise II., III., V. ve VI. uygulama oranlarından hareketle % 51,75’inin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Kursiyerlerin bu uygulamalardaki verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde bu konuda yapılan yanlışlar şu şekilde özetlenebilir:

- 1) Fiil tamlayıcısında kullanılması gereken ad durum ekinin yerine başka bir ad durum ekinin kullanılması,
- 2) Fiil tamlayıcısında ad durum eklerinin gereksiz yere kullanılması,
- 3) Ad durum ekine ihtiyaç duyan fiil tamlayıcısında ad durum eklerinin kullanılmaması,
- 4) Fiil tamlayıcısındaki ad durum eklerinin ünlü ve ünsüz uyumlarına göre yanlış kullanılması.

Kursiyerlerin bu uygulamalarda yaptıkları yanlışlar değerlendirildiğinde ise bu yanlışların nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Kursiyerlerin kendi ana dili yapılarını hedef dil Türkçeye taşımaları,
- 2) Fonoloji alanında eksikliklerinin bulunması,
- 3) Söz varlıklarının zengin olmaması,
- 4) Semantik yönden eksikliklerinin bulunması,
- 5) Sentaktik bilgilerinin yeterli olmaması,
- 6) Fiil konusundaki ön bilgilerinin yeterli olmaması,
- 7) Zihin sözlüğünün oluşmaması,
- 8) Gerektiği kadar pratik yapmama,
- 9) Fiil - tamlayıcı ilişkisinin içselleştirilmemiş olması.

Çalışmanın bundan sonraki aşamasında uygulamalardan hareketle tespit edilen kursiyerlerin yapmış oldukları hatalar ve bu hataların olası sebepleri doğrultusunda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında B1 düzeyi için oluşturulan durum ekleri alabilen fiillerin listesi kursiyerlere başvuru kaynağı olarak verilmiş, okuma metinlerinde geçen durum ekli fiillerle ilgili olarak kavram haritası hazırlanmış, soru-cevap tekniği uygulanmış, cümle oluşturma, ekleri fiillerle ilişkilendirme, eğitsel gramer oyunları gibi çeşitli etkinlikler yapılmıştır.

7 Mart – 4 Nisan 2016 tarihleri arasında B₁ düzeyinde gerçekleştirilen bu çalışmalar kapsamında durum eklerini alabilen fiiller listelenmiş ve kursiyerlere başvuru kaynağı olarak verilmiştir. Okuma metinleri tahlil edilirken bu fiiller ve durum ekli tamlayıcıları ile ilgili olarak çeşitli örnekler verilmiş, öğrencilerin zihinsel sözlük gelişimlerini destekleyici dinleme, anlama, yazma ve konuşma etkinlikleri de bütünleşik bir yapı gözetilerek çeşitli uygulamalarla desteklenmiş, kursiyerlerin bu fiilleri kullanarak cümleler oluşturmaları istenmiş, fiillerin semantik yönleri üzerinde durulmuş ve cümlelerin sentaktik yapısı kavratılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmaların öğretiminde çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Bu yöntem ve teknikler kapsamında kavram haritası hazırlanmış, soru-cevap tekniği uygulanmış, cümle oluşturma ve ekleri fiillerle ilişkilendirme gibi çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Ayrıca “Sıra Sende”, “Mıknatıs”, “Ne Çıkarsa...” gibi eğitsel gramer oyunlarından da yararlanılmıştır. Bu oyunlar şu şekildedir:

1. “Sıra Sende” Adlı Oyun.

Amaç: Bu oyunun amacı, ad durum eklerinin fiillerle birlikte öğretilmesinde ya da fiillerle ad durum ekleri arasındaki bağlantının kavratılmasında bazı soru kalıplarından yararlanılarak bu yönde öğrencilere cümleler kurdurtmak ve böylelikle kalıcı öğrenmeyi sağlamaktır.

Uygulama: Bu oyunda ismi söylenen kişinin tamlayıcı görevindeki sözcüğe ya da söz öbeğine ad durum ekleri getirerek fiille ilişkilendirme sırasının kendisine geldiğini ve soruya bu yönde cevap vererek soruyu başka bir kişiye kanalize etmesi istenmektedir.

Sonuç: Zincirleme olarak devam eden bu oyunla birlikte tüm kursiyerlerin bu konuyla ilgili cümle oluşturmaları sağlanabilmektedir.

Örnek Oyun:

Metni **kim** okuyacak?

- Metni **Ahmet** okuyacak.

Ahmet **kime** bakıyor?

- Ahmet, Abdullah'a bakıyor.

Abdullah **kiminle** konuşuyor?

- Abdullah, Musab'la konuşuyor.

Musab **kimden** çekiniyor?

- Musab, Fatma'dan çekiniyor?

Fatma **nerede** oturuyor?

- Fatma pencerenin yanında oturuyor.

Fatma en çok **kimi** seviyor?

- Fatma en çok Kevser Hanım'ı seviyor.

2. “Ne Çıkarsa...” Adlı Oyun

Amaç: Öğrencilerin fiillerle münasebet kuran hâl (durum) ekli tamlayıcıları cümlelerinde/anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak edinilen bilgiyi kalıcı kılmak ve aynı zamanda zihinsel sözlük gelişimlerini destekleyerek söz varlıklarını zenginleştirmektir.

Uygulama: Fiiller hâl (durum) ekli tamlayıcılarıyla birlikte kartlara yazılarak bir kutuya atılır. Öğrencilerden bu kutudan birer fiil çekmeleri ve çekilen fiille ilgili cümle kurmaları istenir.

Sonuç: Öğrencilerin daha önce edindikleri yüzey yapıdaki teorik bilgilerinin bu oyunla birlikte beceriye dönüştürülmesi aşama aşama sağlanabilmekte, aynı zamanda öğrencilerde zihinsel sözlük oluşumu desteklenebilmekte dolaylı olarak da öğrencilerin söz varlıkları zenginleştirilebilmektedir.

3. “Mıknatıs” Adlı Oyun

Amaç: Bu oyunun amacı öğrencilere ad durum eklerinin fiile göre belirlendiğinin kavratılabilmesi ve ad durum eklerinin bağlayıcı unsur olarak fiille münasebet kurmada önemli bir işlevinin olduğunun da öğretilmesidir.

Uygulama: Durum eki alabilen fiiller ile durum (hâl) ekleri ayrı ayrı kartlara yazılarak öğrencilere dağıtılır. Öğretmenin okuduğu metinde geçen durum eki alabilen fiil kartını elinde bulunduran öğrenci ayağa kalkar. Öğrenciler ellerindeki durum (hâl) eki kartlarına bakarlar. Bu fiile uygun olan durum (hâl) eklerini elinde bulunduran öğrenciler, fiili taşıyan öğrencinin yanına giderek yeni cümle ya da cümleler oluştururlar. Fiil-tamlayıcı ilişkisi gözetilerek oluşturulan bu yeni cümle ya da cümleler yüksek sesle söylenir.

Sonuç: Ad durum eklerinin fiille birlikte öğretilmesi, fiillerle ad durum ekleri arasındaki bağlantının kavratılması durumunda kalıcı öğrenme gerçekleşebilmektedir.

Çalışmanın son aşamasında, yani B₁ kurunun sonunda, kursiyerlerin önceden yapmış oldukları hatalar ve bu hataların olası sebepleri doğrultusunda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak yapılan çeşitli çalışmaların ardından durum

ekli tamlayıcıların kalıcı öğreniminin sağlanıp sağlanamadığı ile ilgili olarak çalışma grubuna kontrol testi uygulanmıştır.

7. Uygulama: Kontrol Testi

Kursiyerlerin durum ekli tamlayıcıları kullanmadaki yeterlilikleri/yetersizlikleri saptama adına yapılan bu uygulamada en çok yapılan hatalarla ilgili olarak çeşitli sorulardan oluşan 20 soruluk kontrol testi hazırlanmış ve kursiyerler bu sorularla test edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur:

Tablo 7.

Kursiyerlerin Durum Ekli Tamlayıcıları Kullanmadaki Başarı Durumları

Doğru Cevap Sayıları (20 soru)	Kursiyer Öğrenciler (N=20)	
	<i>f</i>	%
0-5	-	-
5-10	-	-
10-15	4	20
15-20	16	80

Tablo 7. incelendiğinde kursiyerlerin %'80'i, 20 sorunun dörtte üçünden fazlasına doğru cevap vermiştir. Sonuç olarak kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun bu konuda yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Daha önce test edilen beceri uygulamalarında %'48,25 olan başarı oranının %'80 düzeyine ulaşması da uygulanan izlencelerin, etkinliklerin, yöntem ve tekniklerin etkili olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin durum ekli tamlayıcıları kullanmada birtakım hatalar yaptıkları, bu hataların fiil tamlayıcısında kullanılması gereken ad durum ekinin yerine başka bir ad durum ekinin kullanılması, fiil tamlayıcısında ad durum eklerinin gereksiz yere kullanılması, ad durum ekine ihtiyaç duyan fiil tamlayıcısında ad durum eklerinin kullanılmaması, fiil tamlayıcısındaki ad durum eklerinin ünlü ve ünsüz uyumlarına göre yanlış kullanılması gibi hatalardan meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu hataların nedenleri olarak da öğrencilerin kendi ana dili yapılarını hedef dil Türkçeye taşımaları, fonoloji alanında, semantik ve sentaktik alanlarda eksikliklerinin bulunması, zihin sözlüğünün öğrencilerde tam olarak oluşmaması ya da öğrencilerin yeterli düzeyde söz varlığına sahip olmamaları, fiil - tamlayıcı ilişkisini içselleştirememeleri, fiil konusundaki ön bilgilerinin yeterli olmaması gibi nedenler sıralanabilir.

Öğrencilerin yaptıkları bu hataların ad durum eklerinin soyut bir yapıya sahip olmasından kaynaklandığı da söylenebilir. Ayrıca gramer becerilerinde ortaya çıkan herhangi bir sorunun ya da eksikliğin diğer dil becerilerini de olumsuz yönde etkileyebileceği düşüncesinden hareketle dil becerilerinde zincirleme nedenlerden de bahsedilebilir. Bu zincirleme nedenlerin ana kaynağı olarak da öğrencilerin ana dillerinin farklı bir dil ailesine mensup olması ve dil sistemlerinin Türkçeden farklı bir yapıda olması ya da Türkçenin gramer özellikleri gösterilebilir.

Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dil becerileri edinmede karşılaştıkları sorunların kaynaklarından bahsedilirken Türkçenin gramer özelliklerinin dışında kurum ve kuruluşlardan, eğitim-öğretim programlarından, öğretim görevlilerinden, kullanılan materyallerden, öğrencilerden ve eğitim ortamından da söz edilmektedir (Mavaşoğlu ve Tüm,2010:5-8).

Nitel ve nicel yaklaşımların kullanıldığı uygulamalı bir alan çalışması olan bu çalışmada ise sadece Türkçenin gramer özelliklerinden kaynaklanan hataların tespit edilmesi amaçlanmış ve bu yönde saptamalarda bulunulmuştur. Tespit edilebilen bu hatalar irdelendiğinde ise öğrencilerin teorik olarak konuya hâkim oldukları; ancak edindikleri teorik bilgiyi uygulama alanlarında kullanmada sorunlar yaşadıkları, en çok belirtme durum ekini kullanmada hatalar yaptıkları, yine öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun fiil tamlayıcılarına getirilmesi gereken ekleri doğru kullanamadıkları ya da birbirinin yerine kullandıkları bunun yanı sıra kaynaştırma ünsüzlerini kullanmada da sıkıntı yaşadıkları ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin durum ekli tamlayıcıları kullanmada yapmış oldukları hatalar ve bu hataların olası sebepleri doğrultusunda yanlışları önlemeye ve düzeltmeye yönelik olarak bir süreç dâhilinde ve izlenceler çerçevesinde yapılan çeşitli çalışmalar neticesinde bu hataların önlenebilirliği test edilmiş ve bu hususlarla ilgili gerekli önlemlerin alınması ya da gerekli çalışmaların yerinde ve zamanında yapılması durumunda bu tür hataların en aza indirgenebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

1. Ana dili Türkçe olan öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı nezdinde alan uzmanlarınca hazırlanmış Türkçe öğretim programlarında olduğu gibi yabancılar için Türkçe öğretim programlarının da alan uzmanlarına başvurularak merkezi bir yapı içerisinde hazırlanması ya da “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı ve Avrupa Dil Portfolyosu” çerçevesinde oluşturulan ve hâlihazırda uygulanan yabancılar için Türkçe öğretimi programlarının çağcıl yaklaşımlara göre geliştirilerek yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
2. Durum ekli tamlayıcıların öğret(n)imi müstakil bir konu olarak ele alınmalı, durum ekli tamlayıcıların öğret(n)imine yönelik olarak çeşitli yöntem ve teknikler geliştirilmelidir. Basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa öğretim ilkeleri göz önünde tutularak çeşitli izlenceler hazırlanmalıdır.

3. Durum ekli tamlayıcıların fiillerle münasebetinde önemli bir yere sahip olan ad durum eklerinin öğret(n)iminin alt yapısı kalınlık-incelik uyumu (a, ı, o, u → a, ı, o, u; e, i, ö, ü → e, i, ö, ü), ünsüz sertleşmesi (a, ı, o, u → -da / -ta // e, i, ö, ü → -de/-te; ç, f, h, k, p, s, ş, t → -ta, -te) ve ünsüz yumuşaması (ç, k, p, t → a, ı, o, u, e, i, ö, ü = c, g [ğ], b, d) kuralları öğret(n)ilirken oluşturulmalıdır.
4. Durum ekli tamlayıcıların fiille münasebetini açıklamak için aynı tamlayıcının ad durum ekiyle tamamlanmış şekli ile tamamlanmamış şekli art arda verilebilir ya da farklı hâl ekleriyle tamamlanan fiiller farklı cümlelerde verilebilir.
5. Durum ekli tamlayıcıların fiillerle münasebetinde öğrenciler tarafından sık karıştırılan durumlara yönelik olarak daha fazla örnek ve uygulamalara yer verilmelidir.
6. Ad durum eklerinin fiille birlikte öğretilmesi, fiillerle ad durum ekleri arasındaki bağlantının kavratılması durumunda hata oranının düşürülerek kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi sağlanabilir.
7. Öğrencilerin ana dilinde öğrenmiş olduğu Ö+Y+N sözdizimine karşılık hedef dil Türkçenin Ö+N(T)+Y sözdiziminin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere kavratılması ve bu yönde kalıcı öğrenmelerin sağlanması durumunda kısmen de olsa öğrencilerin kendi dillerinden yaptıkları olumsuz aktarımların önüne geçilebilir.
8. Öğrencilere ad durum eklerinin fiile göre belirlendiğini kavratılma adına, fiillerden bahsedilmeli; fiillerin bir kısmının yaygın olarak hangi durum eklerini aldığı belirtilmeli, bazı soru kalıpları ile ad durum ekleri kısmen de olsa eşleştirilerek anlatılmalı, ad durum eklerinin asıl işlevinin bağlayıcı unsur olarak fiille münasebet kurmak olduğu vurgulanmalıdır.
9. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda öğretim araç ve gereçleri belirlenmeli, görsel, işitsel, duyuşsal ve devinimsel araçlardan yararlanılmalıdır.
10. Etkinlikler öğrenci merkezli olacak şekilde öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılabileceği nitelikte tasarlanmalıdır. Aynı zamanda etkinlikler öğrencilerin dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik olmalıdır.
11. Fiille tamlayıcı öge(ler) arasındaki ilişkinin sağlanması durumu kavratılırken çeşitli yöntemlerden yararlanılmalı, hedeflenen dil becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak çok sayıda uygulama yapılmalıdır. Bu çalışmada uygulanan yöntemlere benzer uygulamalar yapılabilir.
12. Bu çalışma kapsamında hazırlanan “B1 düzeyi için basit/türemiş fiiller ve bu fiillerin aldıkları durum ekleri” listesi gibi Avrupa Dil Öğretimi Ortak Başvuru Metninde tanımlanmış olan diğer ortak başvuru düzeyleri A1-A2, B2 ve C1-C2 için de uygun listeler oluşturulmalı ve bu listelere ders kitaplarının içerisinde veya dizininde yer verilmelidir. Ayrıca bu listede yer alan fiillerin anlamlarına yönelik olarak örnek cümleler oluşturulmalıdır.
13. Son olarak gramer becerilerinde ortaya çıkan herhangi bir sorunun ya da eksikliğin diğer dil becerilerini de olumsuz yönde etkileyebileceği düşüncesinden

hareketle dil becerilerinde ortaya çıkabilecek olası zincirleme nedenlerin önüne geçme adına yeni yeni stratejiler geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, G.(1993).*Yabancıların Türkçe öğreniminde ad durumu ve çekim açısından sık rastlanan yanlışlar ve nedenleri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Banguoğlu, T. (1998). *Türkçenin grameri*.5.Baskı, TDK Yayınları, Ankara.
- Bilgegil, M.K. (1984).*Türkçe dilbilgisi*. Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Buran, A. (1996).*Anadolu ağızlarında isim çekim (hâl) ekleri*. TDK Yayınları, Ankara.
- Demirci, M. (2015). B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitler. *Turkish Studies*,10(7), 333-358.
- Durmuş, M.&Okur, A. (2013).*Yabancılarla Türkçe öğretimi el kitabı*. Grafiker Yayınları, Ankara.
- Eckmann, J. (1996). *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi üzerine araştırmalar (Hazırlayan Osman Fikri Sertkaya)*. Türk Dil Kurumu Yayınları: 635, Ankara.
- Ediskun, H.(1990).*Türk dilbilgisi*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Erdem, M. (2001). *Türkçede çekim ve yapım eklerinin özellikleri ve sınırları*. Bilig, 58, 71-90.
- Ergin, M. (1980).*Türk dil bilgisi*. Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Gabain, A.V.(1988).*Eski Türkçenin grameri,(Çeviren Mehmet Akalın)*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Güven, E. (2007).*Yabancıların Türkçe öğrenirken ad durum eklerinde yaptıkları hataların çözümlenmesi ve bu hataların giderilmesine yönelik öneriler*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Güzel, A. (1987). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde metodoloji. *Belgelerle Türk Tarih Dergisi*, 5-9.
- Kahraman, T. (1996).*Çağdaş Türkiye Türkçesindeki fiillerin durum ekli tamlayıcıları*. TDK Yayınları, Ankara.
- Karahan, L. (1997). Fiil tamlayıcı ilişkisi üzerine. *Türk Dili*, 549, 209-213.
- Korkmaz, Z. (1995). Batı Anadolu ağızlarında yazı dilinden ayrılan isim çekimi ekleri ve fonologie-morphologie bağlantısı.*Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, 2, 222-231.
- Korkmaz, Z. (2014).*Türkiye Türkçesi grameri (şekil bilgisi)*. 4. Baskı, TDK Yayınları, Ankara.
- Mavaşoğlu, M.&Tüm, G. (2010). Türkçenin yabancı dil (TYD) olarak öğretiminde Çukurova Üniversitesinin uygulamaları, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri.<http://turkoloji.cu.edu.tr/>, (Erişim tarihi: 15.03.2016).
- Melanlıoğlu, D. (2012). Yabancılarla Türkçe öğretenlerin hâl eklerinin öğretimine ilişkin görüşleri: Nitel bir araştırma. *Turkish Studies*, 7(4), 2401–2411.

- Öz, N. (2002). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ad Durum Ekleri ve Bir İzlençe Önerisi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özkan, A. (1992). *Yabancıların Türkçeyi öğrenmeleri esnasında yaptıkları isim hâl ekleri yanlışları ve bu konunun değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Timurtaş, F. K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi XV. yüzyıl gramer - metin – sözlük*. Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Uğurlu, M. (2001). Türk lehçelerinin aktarımında valenz sözlüklerinin önemi. *Uluslararası Sözlükbilim Sempozyumu Bildirileri*. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, s. 197-206.
- Uzun, N. E. (2004). Dünya dillerinden örnekleriyle dilbilgisinin temel kavramları Türkçe üzerine tartışmalar. *Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 39*.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, A. & Şimsek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, H. Ç. (2011). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türkçe dil bilgisi ve durum eklerine ilişkin öğrenci görüşleri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yılmaz, F. & Temiz, Ç. (2015). İsim hâl eklerinin yabancı öğrencilere etkinliklerle öğretimi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36, 139-155.

EK-1: DURUM EKİ ALABİLEN FİİLLER LİSTESİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE B1 (ORTA DÜZEY) KİTABI OKUMA METİNLERİNDE YER ALAN BASİT/TÜREMİŞ FİİLLER VE BU FİİLLERİN ALDIKLARI DURUM EKLERİ

FİİL	DURUM EKİ/EKLERİ
1. aç-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
2. aktar-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
3. al-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
4. an-	+I, +DA, +DAn,+ IA
5. anla-	Ø, +I, +DA, +DAn,+ IA
6. ara-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
7. arala-	+I, +A, +DA, +IA
8. as-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
9. azal-	+DA,+ IA
10. azalt-	+I
11. bak-	Ø, +A, +DA, +DAn,+ IA
12. başla-	+A, +DA, +DAn,+ IA
13. bayıl-	+I, +A, +DA
14. beğen-	+I, +DA, +DAn,+ IA
15. bekle-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
16. besle-	Ø,+I, +A, +DA, + IA
17. bırak-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
18. bil-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
19. bilin-	Ø,+I, +DA, +DAn, +IA
20. birik-	+I, +DA, +DAn,
21. bit-	+A, +DA, +IA
22. boz-	Ø, +A, +DA, +DAn,+ IA
23. bul-	Ø, +A, +DA, +DAn,+ IA
24. bulun-	+DA,+ IA
25. buluştur-	+I,+DA, + IA
26. büyülen-	+DAn, +IA
27. çağır-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
28. çalış-	Ø, +A, +DA, +DAn,+ IA
29. çık-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
30. çıkart-	+A, +I, +DA+DAn, +IA
31. dağıl-	+A, +DA, +DAn, +IA
32. dağıt-	Ø, +I, +A, +DA, +DAn,+ IA
33. dayan-	+A, DA, +IA
34. de-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
35. değerlendir-	+I, +DA, +DAn,+ IA
36. deęiş-	+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
37. deęiştiril-	+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
38. duy-	Ø, +A, +DA, +DAn,+ IA
39. düş-	Ø, +A,+DA, +DAn,+ IA
40. düşün-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
41. düzenlen-	Ø,+I, +A,+DA,+ IA
42. etkile-	+I, +DA, +IA
43. etkilen-	+DAn
44. faydalan-	+DA, +DAn
45. geç-	+I, +DA, +DAn,+ IA
46. geçir-	+I, +DA, +DAn,+ IA
47. gel-	Ø, +A, +DA, +DAn, + IA
48. geliştir-	+I, DA, +IA
49. getir-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
50. gir-	+A, +DA, +DAn,+ IA
51. git-	+A, +DA, +DAn,+ IA

52.	gör-	Ø, +DA, +DAn, + IA
53.	görün-	+A, +DA, +DAn, +IA
54.	götür-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
55.	hatırla-	Ø, +I, +DA, +DAn, + IA
56.	hazırla-	Ø, +I, +DA, + IA
57.	ilet-	Ø,+I, +A, +DAn,+ IA
58.	ilgilen-	+A,+DA, +DAn,+ IA
59.	inan-	+A, +DA
60.	incele-	+I, +DA, +DAn, +IA
61.	iste-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
62.	izle-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
63.	kal-	+A, +DA, +DAn,+ IA
64.	kaldır-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
65.	kap-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
66.	kapla-	+I, +DA, +IA
67.	karşılaş-	+I, +DA, +DAn, +IA
68.	kaynaklan-	+DAn
69.	kazan-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
70.	kısaltıl-	+I, +DA, +IA
71.	kıy-	Ø,+I, +A, +DAn,+ IA
72.	konakla-	+I, +DA
73.	koş-	+I, +A +DA, +DAn, +IA
74.	koy-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
75.	koyul-	+A
76.	kucakla-	+I, +DA, +IA
77.	kucaklaş-	+IA
78.	odaklan-	+A, -IA
79.	oku-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
80.	ol-	+A, +DA, +DAn,+ IA
81.	oluş-	+DA, +DAn,+ IA
82.	öğren-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
83.	öğret-	Ø,+I, +A, +DA, +IA
84.	öner-	Ø,+I, +DA
85.	özdeşleş-	+I, +IA
86.	paylaş-	+I, +DA, +IA
87.	sağla-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
88.	seç-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
89.	sergile-	Ø,+I, +DA, +IA
90.	seslen-	+A, +DA, +DAn,+ IA
91.	sev-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
92.	sınırla-	+I, +DA, +IA
93.	simgele-	+I
94.	solu-	+DA, +DAn,+ IA
95.	sor-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
96.	söyle-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
97.	sun-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
98.	sürdür-	+I, +DA, + IA
99.	süsle-	Ø,+I, +IA
100.	şaşırt-	+I, +DA, +IA
101.	tanı-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
102.	tanıt-	+I, +A
103.	taşı-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
104.	temizle-	Ø,+I, +DA, +DAn,+ IA
105.	topla-	Ø,+I, +A, +DA, +DAn,+ IA
106.	uç-	+A, +DA, +DAn,+ IA
107.	uğra-	+A, +DA, +DAn,+ IA
108.	uğraş-	+A, +DA, +IA
109.	ulaş-	+A, +DA, +IA

110.	unut-	+I, +DA, +IA
111.	uyan-	+A, +DA, +DAn, +IA
112.	uyu-	+I, +DA, +IA
113.	uzaklaş-	+DA, +DAn, +IA
114.	uzat-	+I, +A
115.	üz-	+I, +DAn
116.	var-	+A, +DA, +DAn, +IA
117.	ver-	Ø, +I, +A, +DA, +DAn, +IA
118.	yağ-	+A, +DA, +DAn, +IA
119.	yak-	Ø, +I, +A, +DA, +DAn, +IA
120.	yakala-	Ø, +I, +DA, +DAn, +IA
121.	yakın-	+A, +DA, +DAn, +IA
122.	yaklaş-	+A, +DA, +DAn, +IA
123.	yap-	Ø, +I, +A, +DA, +DAn, +IA
124.	yaşa-	Ø, +I, +DA, +IA
125.	yat-	+A, +DA, +DAn, +IA
126.	yay-	Ø, +I, +A, +DA, +DAn, +IA
127.	yaz-	Ø, +I, +A, +DA, +DAn, +IA
128.	yerleş-	+A, +DA, +IA
129.	yor-	Ø, +I, +A, +DA, +IA
130.	yüksel-	+A, +DA, +DAn, +IA

EK-2: UYGULAMA ÖRNEKLERİ

II. UYGULAMA = Fiil Tamlayıcılarındaki Durum Eklerini Belirleme

Fiillerden önceki boşlukları uygun ad durum ekleriyle (belirtme, yönelme, kalma, çıkma, vasıta) tamamlayınız.

1. Her kitap insana farklı dünyaların kapılarını **açar**.
2. Okur tarafından çok sevilen bu roman aynı isimle 1966'da sinemaya **aktarılmıştır**.
3. Günümüzde ünlü olmak çok kolay hale **geldi**.
4. Bu kitapları kütüphaneden **aldım**.
5. Üç üniversitenin de halkla ilişkiler büroları-(n)-i **aradık**.
6. Örnek cümlelerden oluşan listeyi duvara **astı**.
7. 30 Kasım'daki görkemli açılışımıza hepimiz-**i bekliyoruz**.
8. Kâğıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kâğıt-(d)-a **bıraktı**.
9. Günlerden bir gün padişah üç oğlunu da yanı-(n)-a **çağırması**.
10. Öğrenciler izinsiz olarak ders-**ten çıkmışlar**.
11. Bu konuyu anlamadığımı arkadaşları-(n)-a **demiş**.
12. Ben her zaman sen-**i düşünürüm**.
13. Kahvaltılıkların hepsini eviniz-**den getiriniz**.
14. Arkadaşları Hatice'yi zorla sinema(y)-a **götürmüşler**.
15. Okuma kitaplarımı da öğretmen-**den istedim**.
16. Kızını kucakladığı gibi hava-(y)-a **kaldırdı**.
17. Broşürleri masanın üzeri-(n)-e **koyduk**.
18. Okuma metinlerini elektronik kitap-**tan okuyalım**.
19. Çekim ekleri kelimelerin cümle içerisinde kullanılması-(n)-i **sağlar**.
20. Türkçe-(y)-i çok **seviyorum**.
21. Bundan sonra neler olacağını kardeşi-(n)-e **sordu**.
22. Bu filmi hiç beğenmediği-(n)-i **söyledi**.
23. Bu konudaki fikirleri-(n)-i **sundu**.
24. Bilgi birikimlerimizi ülkemiz-**e taşıyoruz**.
25. Bu odunları orman-**dan topladım**.
26. Kazandığı paranın yarısını annesi-(n)-e **vermiş**.

27. Geçerli sayılan oyları çöp kovası-(n)-**da** yakmışlar.
 28. Kulübeyi ağaç dalları-(n)-**dan** yapıyorlar.
 29. Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu topraklar-**dan** yayıldı.
 30. 1450’de matbaanın bulunuşuna kadar kitaplar el-**le** yazıldı.

III. UYGULAMA = Durum Eklerini Kullanarak Cümle Tamamlama

Metindeki cümlelerde verilen boşlukları uygun ad durum ekleriyle (**belirtme, yönelme, kalma, çıkma, vasıta**) tamamlayınız.

KAHRAMANMARAŞTAKİ BİR GÜNÜM

Benim adım Ahmet. Kahramanmaraş’**ta** oturuyorum. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi TÖMER’de Türkçe öğreniyorum. Okulum**u** çok seviyorum. Öğrenci yurdu**nda** kalıyorum. Her sabah saat beş**te** uyanıyorum. Yataktan kalktıktan sonra banyo**ya** gidiyorum. Daha sonra odama geliyorum. Yatağımı topluyorum. Yemekhanede kahvaltım**ı** yapıyorum. Kahvaltıdan sonra gazetelerdeki haberleri okuyorum. Saat yedide yurt**tan** çıkıyorum. Otobüs durağı kaldığım yurda çok yakın. Otobüs durağı**na** yürüyorum. Otobüs gelince otobüs**e** biniyorum. Okulun önünde otobüs**ten** iniyorum. Okulun bahçesinde arkadaşlarımla konuşuyorum. Hep birlikte sınıfa giriyoruz. Dersten sonra genellikle kütüphaneye gidiyoruz. Ödevlerimizi yapıyoruz. Akşama doğru okul**dan** ayrılıyoruz. Otobüs durağında Doğukent otobüsünü bekliyorum. Otobüsle tekrar yur**da** dönüyorum.

IV. UYGULAMA = Eşleştirme Uygulaması

Aşağıdaki cümlelerde kalın yazı tipi ile belirtilen Fiil-Tamlayıcı ilişkisi kuran ekleri uygun şekilde eşleştiriniz.

a) Yalın Durumu	ç)	On üç sayısının uğursuzluğuna ait bir bilgi İskandinav mitolojisinde geçer.
b) Belirtme Durumu	c)	On üç sayısının uğursuzluğu İskandinav mitolojisinde geçen bir öyküye dayanmaktadır.
c) Yönelme Durumu	e)	On üç sayısının uğursuzluğu İskandinav mitolojisinde bir öyküyle açıklanmaktadır.
ç) Bulunma Durumu	b)	Öyküye göre düzenbaz Loki, diğer on iki tanrının katıldığı bir şölene on üçüncü olarak girip eğlenceyi bozmuştur.
d) Çıkma Durumu	d)	On üç sayısının bazı kültürlerde uğursuz kabul edildiğini bu kitaptan öğrendim.
e) Vasıta Durumu	a)	On üç sayısının uğursuzluğu ile ilgili on üç tane kitap okudum.

V. UYGULAMA = Durum Eklerini Kullanarak Cümle Oluşturma Uygulaması

Aşağıdaki kelimeleri kullanarak birer cümle kurunuz.

1. üç, biz, Kahramanmaraş, geldik, önce, sene
Biz üç sene önce Kahramanmaraş’**a** geldik.
2. çarşamba, kütüphane, olur, günleri, Ahmet
Ahmet çarşamba günleri kütüphanede**de** olur.
3. bugün, önce, Ömer, gördüm, sınavdan
Bugün sınavdan önce Ömer’**i** gördüm.
4. uçurumlu, zirvesine, bir, patika, dağın, çıkıyorlar.
Dağın zirvesine uçurumlu bir patika**dan** çıkıyorlar
5. üçüncü, öğrenciler, çıkmışlar, asansör, kata
Öğrenciler üçüncü kata asansör**le** çıkmışlar.

VI. UYGULAMA = Hâl Piyasası

Aşağıdaki soruları cevaplayınız?

1. Bu sebze ve meyve halinde ne/neler görüyorsun?
Bu sebze ve meyve halinde birbirleriyle konuşan insanları **görüyorum**.
2. Sebze ve meyveler nerede/nerelerde üretilir?
Sebzeler ve meyveler seralarda, bahçelerde, taralalarda **üretirilir**.
3. Sebze ve meyveleri nereden alırsın?
Sebze ve meyveleri manavdan **alırım**.
4. Bir sebze ve meyve halinde neye/nelere bakarsın?
Sebze ve meyve halinde, hijyene, alacağım ürünlerin tazeliğine **bakarım**.
5. Sebze-meyve haline neyle/kiminle gidersin?
Sebze ve meyve haline genellikle arabayla **giderim**.
Sebze ve meyve haline genellikle kardeşimle **giderim**.

VII. UYGULAMA = Kontrol Testi

A- Aşağıda fiillerden önce verilen boşlukları uygun ad durum ekleriyle (belirtme, yönelme, kalma, çıkma, vasıta) tamamlayınız.

1. Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu topraklar ____ yayıldı.
Senin sevgin zamanla bütün dünyaya bu topraklar-**dan** yayıldı.
2. Kâğıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kâğıt ____ bıraktı.
Kâğıdın bulunmasıyla papirüs, yerini kâğıt-(**d**)-**a** bıraktı.
3. Günümüzde ünlü olmak çok kolay hal ____ geldi.
Günümüzde ünlü olmak çok kolay hale **g** geldi.
4. Okuma metinlerini elektronik kitap ____ okuyalım.
Okuma metinlerini elektronik kitap-**tan** okuyalım.
5. Kızını kucakladığı gibi hava ____ kaldırdı.
Kızını kucakladığı gibi hava-(**y**)-**a** kaldırdı.

B. Aşağıdaki cümlelere uygun olan fiili bulunuz

1. Otobüs gelince otobüse

A) iniyor B) **biniyor** C) bekliyor D) duruyor

2. Okulun önünde otobüsten

A) biniyor B) **inıyor** C) duruyor D) bekliyor

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere uygun olan fiili bulunuz.

Otobüs durağına (bin-, al-, ver-, dur-, **yürü-**)

Otobüs durağında Doğukent otobüsünü(al-, **bekle-**, ver-, dur-, yürü-)

Otobüsle tekrar yurda (sev-, ağla-, **dön-**, koş-, bin-)

D. Aşağıdaki cümleleri uygun hâl ekleri ile tamamlayınız.

On üç sayısının uğursuzluğu İskandinav mitolojisinde geçen bir öykü ____ dayanmaktadır.

On üç sayısının uğursuzluğu İskandinav mitolojisinde geçen bir öykü**ye** dayanmaktadır.

Öğrenciler üçüncü kata **asansör** ____ çıkmışlar.

Öğrenciler üçüncü kata asansör**le** çıkmışlar.

E. Aşağıdaki diyaloglarda verilen boşlukları uygun hâl ekleri ile tamamlayınız.

Ahmet **kime** bakıyor?

- Ahmet, Abdullah' ____ bakıyor. (Ahmet, Abdullah'**a** bakıyor.)

Abdullah **kiminle** konuşuyor?

- Abdullah, Musab' ____ konuşuyor. (Abdullah, Musab'**la** konuşuyor.)

Musab kimden çekiniyor?

- Musab, Fatma' ____ çekiniyor? (Musab, Fatma'**dan** çekiniyor?)

Fatma **nerede** oturuyor?

- Fatma pencerenin yanın ____ oturuyor. (Fatma pencerenin yanın**da** oturuyor.)

Fatma en çok **kimi** seviyor?

- Fatma en çok Kevser Hanım' ____seviyor. (Fatma en çok Kevser Hanım'**ı** seviyor.)

F. Aşağıdaki kelimeleri kullanarak birer cümle kurunuz.

1. yaşıyorum, Türkiye, ben, üç, yıldır,
Ben üç yıldır Türkiye'**de yaşıyorum**.

2. bahçesinde, konuşuyorum, okulun, arkadaşlarım,
Okulun bahçesinde arkadaşlarımla **konusuyorum**.

3. sürekli, Eyhem, bakıyor, Boks, maçları
Eyhem sürekli boks maçları-(n)-**a bakıyor**.